

Sygn. akt VII U 2043/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Adrianna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 12 lipca 2013 r. nr (...)

1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej J. S. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 01 maja 2013r.;
2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji.

/ Na oryginale właściwy podpis. /

Sygn. akt VII U 2043/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej J. S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy podał, iż nie uwzględnił ubezpieczonej do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 18 września 1974 r. do dnia 19 lipca 1975 r. oraz od dnia 20 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w Fabryce (...) sp. z o.o. w S., bowiem przedłożone świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 31 stycznia 2000 r. potwierdza wykonywanie przez nią pracy w zakresie zszywania elementów obuwia na stanowisku obuwnika szwacza, powołując się na wykaz A dział VII pozycja 14 punkt 4 załącznika do zarządzenia nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG. Z 1983 r. nr 1 poz. 2), w którym wskazano prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów

przemysłu skórzanego – czego w ocenie pozwanego nie można stwierdzić na podstawie przedłożonego dokumentu, w którym brak jest dokładnego charakteru pracy ubezpieczonej; nadto z dokumentacji osobowej wynika zatrudnienie jej na stanowisku obuwnika, nie wymienionego w w/w przepisach (k. 67-68 akt rentowych).

Odwołanie od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniosła ubezpieczona J. S., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. Wskazała, iż przedmiotową decyzją uznano jej za pracę w szczególnych warunkach jedynie okres od dnia 20 lipca 1975 r. do dnia 19 lipca 1985 r. tj. 10 lat od dnia podpisania umowy o pracę po umowie o pracę, naukę zawodu i przyuczenie do określonej pracy uczestnika Ochotniczego Hufca Pracy – przy czym w przypadku wcześniejszej umowy wykonywała tę samą pracę, co następnie w okresie uznanym przez pozwanego oraz zakwestionowała niezasadne nieuznanie dalszego okresu zatrudnienia w zakładach produkcji obuwia od 20 lipca 1987r. – po zakończeniu urlopu wychowawczego do dnia 31 grudnia 1998r. w sytuacji, gdy nie pojawiły się żadne formalne ani też faktyczne okoliczności mające wpływ na wykonywaną przez nią pracę. (k. 2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonej pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 15 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona J. S. zd. M., urodzona dnia (...), z zawodu obuwnik szwacz, w dniu 27 marca 2013 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczona nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 55 lat ubezpieczona ukończyła w dniu 19 marca 2013 r. Ubezpieczona nie pozostaje w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonej o emeryturę – k. 43 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczona udowodniła według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 24 lat, 3 miesiące i 15 dni, w tym 22 lata, 3 miesiące i 14 dni okresów składkowych oraz 2 lata i 1 dzień okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodniła wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Powyższe ustalenie skutkowało odmową przyznania prawa do emerytury decyzją organu rentowego z dnia 09 kwietnia 2013r.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonej – k. 17 plik emerytura akt rentowych, decyzja z dnia 09.04.2013r. k. 18 plik emerytura akt ZUS

Ubezpieczona założyła dodatkowe dokumenty potwierdzające okres zatrudnienia w warunkach szczególnych w dniu 06 maja 2013r., wnosząc o ponowne rozpatrzenie wniosku z dnia 14 marca 2013r. Nie złożyła odwołania od decyzji ZUS z dnia 09 kwietnia 2013r. do tutejszego sądu. Nadto dokumenty takie złożyła w dniu 07 czerwca 2013r.

Po analizie dodatkowej dokumentacji zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 12 lipca 2013r. pozwany organ rentowy ponownie odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 12 lipca 2013 r. – k. 67-68 akt rentowych

W okresie od dnia 18 września 1974 r. do dnia 31 sierpnia 1975 r. ubezpieczona w ramach umowy o przyuczenie do określonej pracy uczestnika Ochotniczego Hufca Pracy wykonywała pracę na rzecz Fabryki (...) sp. z o.o. w S.. Przyuczenie w zawodzie zakończono przyznaniem ubezpieczonej tytułu wykwalifikowanego robotnika w zawodzie obuwnika szwacza.

Z dniem 15 września 1975 r. pracodawca zawarł z ubezpieczoną (17-letnią osobą młodocianą) umowę o pracę na stanowisku obuwnika szwacza cholewek. Począwszy od tej daty wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace obuwnika montażysty przy zszywaniu elementów spodowych obuwia.

Ubezpieczona, bez względu na oddział zakładu pracy (434-1, 432-1, 431, 433) i formalne nazewnictwo stanowiska pracy, wykonywała pracę szwaczki elementów obuwia. Wszystkie pracownice wykonywały te same prace na sąsiadujących ze sobą taśmach produkcyjnych.

Praca polegała na szyciu obuwia – przygotowaniu, szlifowaniu, przesywaniu i przyszywaniu, łączeniu przyszwyci z cholewką (derby), obszywaniu cholewki u góry, wykonywaniu obłożyny – w celu wykonania całej cholewki. Praca wykonywana była na maszynie. Każdy pracownik posiadał przydzieloną mu maszynę do szycia. Pracę ubezpieczonej poprzedzało sklejenie klejem sztych następnie elementów spodowych – klejeniem zajmowały się inne pracownice. Bardzo sporadycznie ubezpieczona w pojedynczych dniach zajmowała się także klejeniem elementów.

Ubezpieczona nie pełniła w zakładzie pracy funkcji dodatkowych (brygadzisty, mistrza).

W, niespornym, okresie od dnia 20 lipca 1985 r. do dnia 19 lipca 1987 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym.

Pracownicy wykonujący takie prace jak ubezpieczona otrzymali od pracodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Takim świadectwem legitymuje się także ubezpieczona.

Inne pracownice, zatrudnione na analogicznych stanowiskach pracy obuwnika szwacza oraz wykonujące te same prace, otrzymały od pozwanego organu rentowego emeryturę z obniżonym wiekiem z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

dowód: umowa o pracę, naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy uczestnika Ochotniczego Hufca Pracy z dnia 18 września 1974 r. – k. 5 akt sprawy, akta osobowe – osobna koperta w aktach sprawy, kopie kartotek osobowych i kartoteki wynagrodzeń – k. 29-33 i koperta na k. 34 akt sprawy, kopia akt osobowych i angaży – k. 21-32 oraz k. 44-58 akt rentowych, świadectwo pracy z dnia 31 stycznia 2000 r. – k. 6 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 31 stycznia 2000 r. – k. 7 akt rentowych, zeznania świadków M. M. i A. G. oraz wnioskodawczyni – protokół skrócony k. 51-53 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 54 akt sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu w zakresie zarówno ubezpieczonej, oraz aktach osobowych ubezpieczonej ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków M. M. i A. G., bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornym okresie w tym samym zakładzie pracy, w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym wyjaśnieniami ubezpieczonej, tworzą zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącej J. S. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawczyni legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.

z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1)legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VII (W przemyśle lekkim) pod pozycją 14 wskazano prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczona w dniu 19 marca 2013 r. osiągnęła 55 rok życia. Wnioskodawczyni na dzień złożenia wniosku udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 20 lat, nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego, oraz nie pozostawała w stosunku pracy (ta ostatnia okoliczność w świetle powyższej analizy prawnej pozostaje bez wpływu na prawo do wnioskowanego świadczenia).

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach - prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego - uznać można było sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 18 września 1974 r. do dnia 19 lipca 1975 r. oraz od dnia 20 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w ramach zatrudnienia w Fabryce (...) sp. z o.o. w S. – bowiem przedłożone świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 31 stycznia 2000 r. potwierdza wykonywanie przez nią pracy w zakresie zszywania elementów obuwia na stanowisku obuwnika szwacza, powołując się na wykaz A dział VII pozycja 14 punkt 4 załącznika do zarządzenie nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG. Z 1983 r. nr 1 poz. 2), w którym wskazano prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego – czego w ocenie pozwanego nie można stwierdzić na podstawie przedłożonego dokumentu, w którym brak jest dokładnego charakteru pracy ubezpieczonej; nadto z dokumentacji osobowej wynika zatrudnienie jej na stanowisku obuwnika, nie wymienionego w w/w przepisach.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczoną pracy w szczególnych warunkach w okresie od dnia 20 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwo pracy, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, akta osobowe, kartoteki zarobkowe). Niewątpliwie faktyczny rodzaj pracy ubezpieczonej został potwierdzony zeznaniami świadków – współpracowników ze spornych okresów zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała w warunkach szczególnych prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego. Należy wskazać, iż świadkowie ci stanowili wiarygodne osobowe źródła dowodowe dla Sądu, ponieważ pracowali w zakładzie pracy w okresach co do zasady pokrywających się z zatrudnieniem tam ubezpieczonej. Świadek A. G. pracowała we wspomnianym zakładzie pracy od 1972 r. (wskazywała, iż z ubezpieczoną pracowała razem 20 lat), zaś świadek M. M. w latach 1975-2000 – zatem równoległe z ubezpieczoną. Świadek G. potwierdziła także, iż – analogicznie jak skarżąca – najpierw przez rok czasu przyuczała się do zawodu w ramach Ochotniczego Hufca Pracy, po czym otrzymała od pracodawcy bezpośrednio umowę o pracę przy produkcji obuwia. Co jest niewątpliwie istotne – świadkowie wskazywali jednoznacznie, iż pracowali na stanowiskach obuwnika szwacza (zatem tożsamym ze stanowiskiem pracy ubezpieczonej wynikającym ze świadectwa pracy). Potwierdzili oni również także niezwykle istotną okoliczność, iż pracownice, bez względu na oddział zakładu pracy (434-1, 432-1, 431, 433) i formalne nazewnictwo stanowiska pracy, wykonywały pracę szwaczki tj. te same prace na sąsiadujących ze sobą taśmach produkcyjnych. Praca ta polegała na szyciu obuwia – przygotowaniu, szlifowaniu, przesywaniu i przyszywaniu, łączeniu przyszwyci z cholewką (derby), obszywaniu cholewki u góry, wykonywaniu obłożyny – w celu wykonania całej cholewki.

Godzi się również w tym miejscu wskazać, iż co najmniej jedna pracownica zatrudniona na analogicznym stanowisku pracy obuwnika szwacza i wykonująca te same prace (tj. świadek A. G.) otrzymała od pozwanego organu rentowego emeryturę z obniżonym wiekiem z tytułu pracy w warunkach szczególnych – jej wniosek został uwzględniony bezpośrednio przez organ w drodze decyzji przyznającej emeryturę, bez konieczności odwoływania się do sądu. Niezasadne zatem w ocenie Sądu było różnicowanie sytuacji prawnej osób, co do których – jak ustalono – wykonywały one te same czynności pracownicze (obuwnik szwacz), które w przypadku świadka G. stanowiły podstawę przyznania świadczenia, zaś w wypadku ubezpieczonej nie zostały do jego przyznania zaliczone ani uwzględnione.

Mając na uwadze powyższe zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd Okręgowy uwzględnił ubezpieczonej do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w Fabryce (...) sp. z o.o. w S. od dnia 20 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. jako okres pracy przy przygotowaniu, obszywaniu sklejonnych cholewek, przesywaniu i zszywaniu wcześniej sklejonnych elementów spodowych obuwia – czyli wykonywaniu obowiązków obuwnika montażysty. Na takie właśnie prace wprost wskazał pracodawca w świadectwie pracy w warunkach szczególnych z dnia 31 stycznia 2000 r. (k. 7 akt rentowych) – gdy wskazał na wykaz A dział VII pozycję 14 (prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego) punkt 4 (obuwnik - montażysta [przy formowaniu cholewek, ćwiekowaniu i przesywaniu obuwia (dublowaniu)]) załącznika do zarządzenia nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w

zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG. Z 1983 r. nr 1 poz. 2). Niewątpliwie więc – wbrew twierdzeniom pozwanego zawartym w uzasadnieniu spornej decyzji – ubezpieczona wykazała w niniejszym postępowaniu, iż zajmowała się zszywaniem elementów obuwia właśnie na stanowisku obuwnika szwacza. Zeznania w/w świadków bowiem w całej rozciągłości potwierdziły stanowisko skarżącej odnośnie charakteru i rodzaju wykonywanej przez nią pracy. Zeznania te w kontekście konkretnych zapisów w dokumentacji osobowej pozwalają na uznanie, iż we wskazanym wyżej okresie ubezpieczona nadal wykonywała te same prace w takim samym charakterze i rozmiarze jak w okresie uznanym przez ZUS – jako że świadkowie w sposób zdecydowany i wyraźny wskazywali, iż ubezpieczona (oraz świadkowie) przez cały sporny okres wykonywali te same prace obuwnika szwacza przy przygotowywaniu cholewek w zakresie produkcji obuwia.

W tym miejscu godzi się wskazać, iż zarządzenia resortowe – w tym wskazywane powyżej zarządzenie nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG. Z 1983 r. nr 1 poz. 2) – nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu oraz dokumenty dotyczące jedynie konkretnych zakładów pracy, do których odwoływali się poszczególni pracodawcy, wskazując w dokumentacji pracowniczej (świadczeniach wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na rodzaje wykonywanej przez pracowników pracy. Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej rozporządzenie. Wypowiedział się bowiem w powyższym zakresie Sąd Najwyższy, wskazując, iż źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11).

Równocześnie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy ubezpieczonej od dnia 18 września 1974 r. do dnia 19 lipca 1975 r. Przede wszystkim bowiem dopiero w dniu 19 marca 1976 r. – zatem po powyższym okresie – ubezpieczona uzyskała pełnoletniość. Dalej idąc, w w/w okresie przyuczenia do pracy ubezpieczona, jak wynika z akt osobowych, uczestniczyła (za zgodą przedstawiciela ustawowego w osobie rodzica) zarówno w pracy, jak i szkoleniu. W ramach roku w Ochotniczym Hufcu Pracy nie zajmowała się zatem jedynie pracą w warunkach szczególnych (do której dopiero była przyuczana), a również – jak wynika programu – zwiedzała także inne oddziały produkcyjne i pomocnicze, była zapoznawana z regulaminem pracy, zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, obierała z wykroju elementy cholewek. Faktyczna praca, którą ubezpieczona wykonywała w następnych latach, a która uznana przez Sąd w niniejszej sprawie została za pracę w warunkach szczególnych – zszywanie elementów obuwia, zgodnie z programem stanowiła jedną z trzech (najbardziej obszerną, ale nie jedyną) części całości szkolenia. W tym zakresie Sąd podzielił jako zasadne zastrzeżenia pozwanego odnośnie okresu pracy jako junaka Ochotniczych Hufców Pracy, sformułowane w odpowiedzi na odwołanie (k. 16 akt sprawy).

Okoliczność powyższa pozostaje jednak bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy – bowiem także z wyłączeniem tego okresu zatrudnienia ubezpieczona wykazała, że prace w warunkach szczególnych wykonywała ona łącznie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez przeszło 15 lat – zatem w zakresie wystarczającym do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczona J. S. spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnęła 55 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 20 lat, nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełniła przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 12 lipca 2013 r. i przyznał ubezpieczonej J. S. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 maja 2013 r. (tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku o przyznanie świadczenia emerytalnego – k. 20 akt rentowych). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż nowy wniosek o emeryturę ubezpieczona złożyła w dniu 06 maja 2013 r. (tytułując go „odwołanie”, załączając nową dokumentację oraz następnie uzupełniając wniosek pismem z dnia 05 czerwca 2013 r. i kierując go do ZUS a nie do Sądu zgodnie z pouczeniem na odwrocie decyzji ZUS z dnia 09 kwietnia 2013r.,) oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonej, mającego wpływ na jej prawo do wnioskowanego świadczenia.

SSO Monika Popielińska